

ROCZNIKI HUMANISTYCZNE
Tom LI, zeszyt 4 – 2003

ELŻBIETA JASTRZĘBOWSKA

WSPÓLNOTA ZA STOŁEM, CZYLI SCENY UCZT W PÓŹNYM ANTYKU

Septem – convivium, novem – convicium

Wydaje się, że to stare, dziś jednak mało znane przysłowie łacińskie może paradoksalnie najlepiej wyjaśnić zagadkową, ale powtarzającą się liczbę siedmiu uczestników bankietów Rzymian, liczbę najczęściej spotykaną w scenach uczt w malarstwie katakumbowym z III i IV wieku. Podejmując ponownie tematykę uczt w ikonografii późnoantycznej i wczesnochrześcijańskiej, powracam do przedmiotu własnych badań sprzed prawie ćwierć wieku¹. Przyczyną tego powrotu jest przekonanie, iż temat ten jest bardzo odpowiedni dla uczczenia jubileuszu Katedry Historii Sztuki Starożytnej i Wczesnochrześcijańskiej KUL, gdzie dawno temu miałam zaszczyt stawiać pierwsze naukowe kroki. Otóż w antyku (podobnie jak to ma miejsce dzisiaj) przede wszystkim winem i jadem oraz w dobrym towarzystwie czczono wszelkie uroczystości państwowe i prywatne, święta religijne, ważne wydarzenia osobiste i także rozmaite rocznice. A jak te spotkania wokół stołu wtedy wyglądały, najlepiej pokazują nam sceny uczt, które w IV wieku stały się bardzo popularne tak wśród pogan, jak i wśród chrześcijan. Uderzające jest podobieństwo tych scen w całej ówczesnej *oikoumene* (wspólnocie) antycznej wokół Morza Śródziemnego, co właśnie chciałabym tutaj po krótku unaocznic.

Prof. ELŻBIETA JASTRZĘBOWSKA – profesor archeologii wczesnochrześcijańskiej i bizantyjskiej w Instytucie Archeologii UW; adres do korespondencji: ul. Krakowskie Przedmieście 1, 00-047 Warszawa.

¹ E. J a s t r z ę b o w s k a, *Les scènes de banquet dans les peintures et sculptures chrétiennes des IIIe et IVe s.*, „Recherches Augustiniennes”, 14(1979), s. 3-90.